

2010-03-08

Minnesanteckningar Vormsele 2010-01-26

Minnesanteckningar från möte inom samverkansgruppen för Vormbäcken den 26 januari i Vormsele.

Vid mötet redovisades kort om de miljökvalitetsnormer som beslutades förra året av Vattendelationen, planering och upptakt till restaurering av utvalda partier av Vormbäcken. Vidare rapporterades det om nyheter från Kristinebergsgruvan och läget vid den pågående efterbehandlingen av gruvor vid Hornträsket samt nyheter från Ume- och Vindelälvens vattenråd och Vattenråd Norr.

Vid mötet deltog: Benny Jonsson Lill-åmans FVO; Gösta Brännström Vormträsk FVO; Steve Johansson Sveaskog; Göran Fjällström Vormsele FVO; Ingela Forsberg Lycksele Kommun; Kjell-Ivar Asplund Björksele FVO; Daniel Holmqvist Vindelälvens Fiskeråd; Magnus Filipsson Boliden Mineral AB, Rolf Öhman Rökå; Ann Salomsson Vattenråd Norr samt Hans-Erik Johansson, Länsstyrelsen Västerbottens län.

Rune Berglund, Hornträsket, Rikard Vesterlund, Skogsstyrelsen och Elin Nilsson, Norsjö kommun hade önskat att delta men kunde av olika orsaker inte medverka.

Förslag till Dagordning

- Inledning, kort genomgång av vattenförvaltningsarbetet i stort, presentation av den beslutade förvaltningsplanen, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer, ffa det som berör Vormbäcken
- Hornträsket, presentation av återställningsarbeten vid Hornträskgruvan samt beskrivning av tillståndet vid Rävliidmyrgruvan.
- Information om återställning av flottleder i Vindelälven, det är nu **klart** med finansiering, samråd om restaurering vattendrag i Vormbäckssystemet.
- Ume- och Vindelälvens Vattenråd kort information om arbetet.
- Vattenförvaltningen tar nästa steg

2010-03-08

--

Inledning

Hans-Erik inledde kvällen med att ge en snabb repetition av begreppen och arbetsgången i vattenplaneringscykeln. Den ligger grund för arbetet inom vattenförvaltningen. Den första förvaltningscykeln avslutades förra året och vattendelegationen tog beslut om en Förvaltningsplan, Åtgärdsprogram och Miljökvalitetsnormer för Bottenvikens vattendistrikt. Handlingarna ligger ute på Vattenmyndigheternas hemsidor och tryckta versioner kommer att finnas i början av mars.

Alla dokument finns att läsa på:

<http://www.vattenmyndigheterna.se/vattenmyndigheten/ammen/Bottenviken/>

och de omfattar produkterna

- Åtgärdsprogram 2009-2015
- Förvaltningsplan 2009-2015
- Miljökonsekvensbeskrivning 2009-2015

Åtgärdsprogrammen beskriver de åtgärder som bedöms nödvändiga för att de beslutade miljökvalitetsnormerna ska uppnås i tid. Det handlar dels om att utveckla styrmedel, dels om konkreta förbättringar av vattenmiljön. Åtgärder som beskrivs i programmet riktar sig till myndigheter och kommuner.

Förvaltningsplan sammanfattar arbetsmetoder och resultat inom vattenförvaltningen från 2004 och fram till idag. Den samverkan som har bedrivits redovisas. Vormbäckens samverkansgrupp är här omnämnt. Planen ger även en kort beskrivning av inriktningen på det fortsatta vattenförvaltningsarbetet.

Miljökvalitetsnormer innehåller förslag till vilka miljökvalitetsnormer som ska gälla för distriktens vatten. Målet är att alla vatten (yt-, kust- och grundvatten) ska nå minst god status under perioden 2015-2027. Vissa vatten har fått en lägre miljökvalitetsnorm än god status. Detta har i så fall motiverats.

Beslut och bilagor har publicerats som föreskrifter i Norrbottens läns Författningssamling (25 FS 2009:176). I bilagor framgår vilken miljökvalitetsnorm respektive vattenförekomst har

Bilaga 1 (Miljökvalitetsnormer för sjöar)

Bilaga 2 (Miljökvalitetsnormer för vattendrag)

Bilaga 3 (Miljökvalitetsnormer för kustvatten)

Bilaga 4 (Miljökvalitetsnormer för grundvatten)

2010-03-08

--

Hans-Erik visade hur miljö kvalitetsnormerna som berör vattenförekomster-
na inom Vormbäckens avrinningsområde slutligen formulerats (Bilaga 1,
MKN Vattendrag, Bilaga 2 MKN sjöar).

Det generella målet med vattenförvaltningen är att alla vattenförekomster
ska ha uppnått God status till år 2015 och dessutom får det inte ske någon
försämring av statusen. Dessa riktlinjer har använts vid sättande av miljö-
kvalitetsnormerna. Men det finns möjligheter att till ge undantag och alla
vattenförekomster inom Bottenvikens vattendistrikt som inte i dagsläget har
bedömts ha god status har fått tidsfrist till år 2021.

Information om återställning av flottleder i Vindelälven

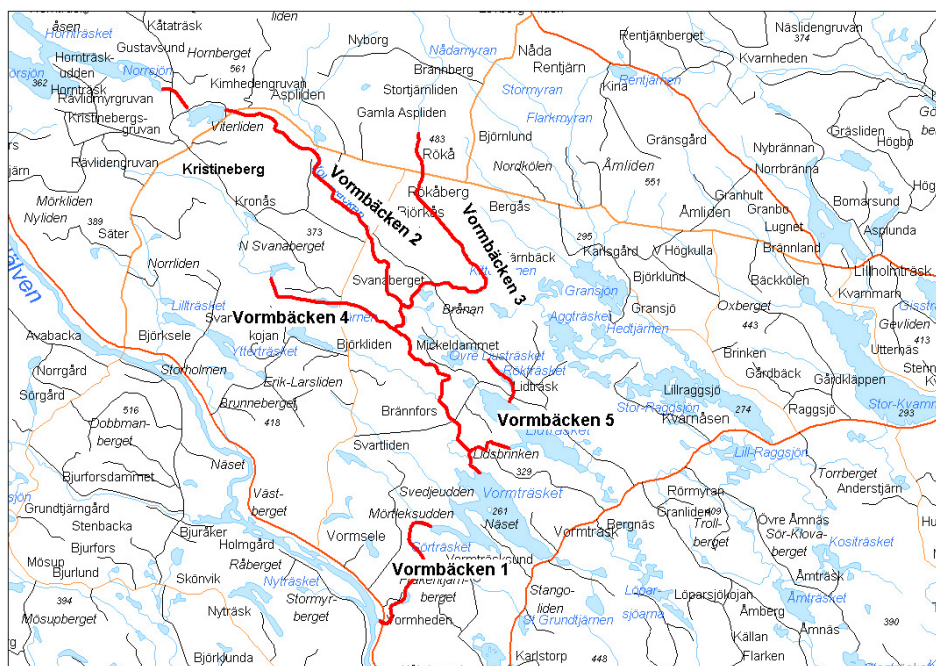
Daniel tog sedan vid och berättade om att det nu finns medel för återställ-
ning av flottledsrensade vattendrag samt åtgärdande av vandringshinder
efter Vindelälven med biflöden. Detta genom att Vindelälvens fiskeråd till-
sammans med Umeå Universitet och Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU)
beviljats EU-medel. Det är ett 5-årigt projekt med forskning på hur fisk-
vandring och reproduktion av fisk kan förbättras i sidovattendrag. (Bilaga 3,
Vindelälvens Fiskeråd 26 jan 2010)

Projektet har 3 huvudområden;

- Spetsåterställning (lekgrus, grova block & död ved)
- Traditionell återställning
- Dammar/ kraftverk

Daniel visade bilder på hur det ser ut efter Vormbäcken och vilka längder av
vattendraget som bör restaureras samt uppskattade volymer av sten block
som bör läggas tillbaka. Finansiering finns för återställning av samtliga in-
venterade sträckor om det finns intresse. Daniel lägger fram ett förslag till
prioritetsordning av olika partier av Vormbäcken med biflöden.

2010-03-08

Figur: Karta med vattendrag påverkade av flottning inom Vormbäckens avrinningsområde.

Daniel föreslår att man återställer i nedanstående ordning

- Vormbäcken 1, sträckan från Vindelälven upptill Vormträsket.
- Vormbäcken 5, återställande av Lidsbäcken inklusive dammen vid Lidstråk
- Vormbäcken 2, Vormbäcken uppströms Vormträsket

Närvarande representanter i Vormbäckens samverkansgrupp tyckte att det Daniels förslag verkade bra. Den fortsatta gången blir att Daniel tar kontakt med berörda markägare för att få deras godkännande till åtgärder. Det är viktigt med samverkan så att alla berörda är överens om till vilken nivå Vormbäcken ska återställas.

Nyheter från Kristinebergsgruvan och Hornträskgruvan

Efter ett välsmakande fika berättade Magnus nyheter vid Kristinebergsgruvan och läget vid Hornträsket. Vid Kristineberg har en ny kalkstation med dosering av kalkslurry tagits i drift vid damm 4. Den är pH-styrd och regleras utav utgående vattnet från magasinet (6306). Under den tid den har varit i drift (7 månader) har den fungerat bra, en jämnare pH-reglering har uppnåtts och det har varit funktionsstörningar. (Bilaga 4, Boliden 26 jan 2010)

Magnus berättade vidare om aktiviteter vid Rävlidmyrgruvan och Hornträskgruvan. Vid Rävlidmyrgruvan inträffade under 2009 en erosionskada på den norra sluttningen av gråbergssupplaget som är övertäkt med. Skredet har förmodligen uppkommit pga en av att materialet i slänten innehöll hög

2010-03-08

--

andel silt (finkornig jordart) och en för brant släntlutning i kombination utströmning av grundvatten.

För att åtgärda erosionsskadan utfördes under 2009 följande åtgärder:

- Reparation av erosionsskada genom dränering med dubbla ledningar, underliggande grus samt duk.
- Omfördelning av morän.
- Schaktning av hela slänten till lutningen 1:3 – 1:4
- Utlägg av rötslam för att möjliggöra snabb växtetablering vilket ger en stabil slänt

Uppföljning av kommer att ske med hjälp av ett

- Utökat egenkontrollprogram.

För att få en bättre kunskap om påverkan från Rävlidmyrgruvorna planeras även ett examensarbete med en student från Luleå tekniska högskola. Avsikten är undersöka vatten- och metallbalans för området.

Vid Hornträskgruvan beskrev Magnus inledningsvis vilka källor som tidigare identifierats, därefter nuläget och vilka åtgärder som utförts under 2009

- Infiltrationen är färdigställd (etapp 1).
- Delar av gruvområdets östra del är delvis efterbehandlad 2009/2010 (kvalificerad täckning). Flertalet pallar har lagts ut och packats. Delar av material som skall användas som dränerande lager har tagits ut och krossats.
- ”Gula källan” är dämnd, kommer att ses över och om så krävs förbättras till våren.
- Förbättrad dikning söder om industriplan.

Under 2010 är planeringen att efterbehandlingen ska fortsätta med

- Fortsatt arbete med den kvalificerade täckningen av gruvområdets östra del (tidigare dagbrotten N och G) under våren 2010

Uppföljning av önskade åtgärder och fortsatt planering

- DGT provtagning 2011 (passiva provtagare i sjön, metaller)
- Planktonprovtagning 2012 (antal arter och mängd, jämförelse mot tidigare provtagningar (2 st.))
- Provtagning med Ruttnerhämtare 2010 (vinter)
- Fortsatt undersökning/projektering av industriplanen.
- Utökade moräntäkter för att säkerställa tillgång till framförallt tät morän (siltig).

2010-03-08

--

Ume- och Vindelälvens Vattenråd

Ingela berättade om Ume- och Vindelälvens Vattenråd och att alla som är intresserade har möjlighet att vara med i detta nätverk. Ingela är kontaktperson och tar emot uppgifter av dem som vill vara med.

Ingela berättade vidare om att Styrgruppen för vattenrådet har haft ett inledande möte för att planera verksamheten för 2010.

Några hållpunkter för de som är intresserade av vattenarbete

- Vattenrådsdagar 19-20 maj lunch till lunch möte, förmodligen blir mötet vid Storforsen vid Piteälven
- Augusti, studiedag för Ume och Vindelälvens Vattenråd

Ingela berättade vidare om ett miljöövervakningsprojekt med inriktning av att kontrollera kvicksilver- och cesiumhalter i matfisk. Kommunerna får välja ut 20 sjöar per kommun. Det kommer att behövas hjälp med att fånga fiskar och Ingela efterfrågade fiskeintresserade. Ingela delade ut sammanställning på hur på vilka halter som uppmättes av cesium 1989-1994 i fisk som fångats i vatten inom Vormbäckens avrinningsområde (Bilaga 5, Cesiumhalter i fisk) samt en sammanställning av hur kvicksilverhalter (Bilaga 6, kvicksilverhalter i fisk 5). Ingela delade även ut kostråd som Livsmedelsverket föreslagit för dessa två föroreningar (Bilaga 7, Kostråd för fisk) .

Ingela delade ut en informativ broschyr ” Den levande Skogsbäcken”, den beskriver på ett lättläst sätt ekologin i ett mindre vattendrag. Ingela har tryckta exemplar om de är någon som intresserad. Broschyren finns även att ladda ned från Världsnaturfondens hemsida:

<http://www.wwf.se/v/var-arbetar-wwf/1129173-levande-skogsvatten>

Vattenråd Norr

Ann Salomsson berättade kort om Vattenråd Norr. Det kan sägas vara en fortsättning av Vattensamverkan Norr, men uppgiften är nu inriktad på att stödja åtgärdsarbetet. Vattensamverkan Norr hade som uppgift att bilda vattenråd och den uppgiften är klar i och med att hela distriktet nu innefattas i vattenråd. Ann är nyanställd till denna uppgift med har sedan tidigare lång erfarenhet med att arbeta åtgärdsinriktat arbete. Ann kommer att sitta på Region Västerbottens kontor i Umeå, men kommer även att vara mycket ute på vattenrådsmöten, exkursioner mm.

2010-03-08

--

Vattenförvaltningen tar nästa steg

Hur fortsätter arbetet inom vattenförvaltningen och framförallt hur ska arbetet i Vormbäckens samverkansgrupp fortsätta. Gruppen tyckte att fungerat bra med två möten per år.

Nu när vattenförvaltningen även går in mer i åtgärdsarbete skulle det vara mycket bra med en studieresa/exkursionsdag efter Vormbäcken. Vi har vid ett antal möten beskrivit och redogjort för varandra hur det ser ut efter Vormbäcken, sidoflöden och vid Hornträsket. Det skulle vara mycket lämpligt att vi tillsammans och på plats får diskutera och titta på hur det verkligen ser ut

Studieresan skulle förslagsvis kunna innehålla tre huvudteman

- Studera statusen, att vi studerar lite praktiskt vilka kvalitetsfaktorer som används i vattenförvaltningen. (Bottenfauna, elfiske)
- Restaurering av vattendrag, hur ser det ut idag och vad kan man göra för att förbättra
- Återställning av Hornträskgruvan, hur ser det ut idag och vad återstår av efterbehandlingen.

Under mötet föreslogs att studieresan skulle kunna passa i tiden i slutet av maj/ juni när marken har torkat upp en aning.

Preliminärt föreslår jag att vi genomför studieresan **tisdagen den 8 juni**. Markera i era almanackor denna dag, Det kommer säkert att bli en både intressant och lärorik dag.

Jag återkommer med förslag till program, hållpunkter och var vi ska träffas närmare föreslaget datum.

Hans-Erik Johansson
Miljöanalysenheten - Vattenförvaltning

090-10 73 22 alt 0730-72 73 22

2010-03-08

--

Bilagor:

Bilaga 1	MKN Vattendrag
Bilaga 2	MKN Sjöar
Bilaga 3	Vindelälvens fiskeråd, 26 jan 2010
Bilaga 4	Boliden, 26 jan 2010
Bilaga 5	Cesiumhalter i fisk.
Bilaga 6	Kvicksilverhalter i fisk
Bilaga 7	Kostråd för fisk
Bilaga 8	Vattenförvaltningen Lst, 26 jan 2010

Sändlista:

Kjell-Ivar Asplund	Björksele FVO
Gösta Brändström)	Vormträsk FVO
Göran Fjällström	Vormsele FVO
Daniel Holmqvist	Vindelälvens Fiskeråd
Steve Johansson	Sveaskog
Rune Lundberg	Hornträsk skifteslag
Ingela forsberg	Lycksele Kommun
Emma Rönnblom-Persson	Boliden Mineral AB
Magnus Filipsson	Boliden Mineral AB
Rikard Vesterlund	Skogsstyrelsen/ Malåkontoret
Stig Westbergh	Vindelälvens Fiskeråd
Henrik Sandström	Vindelälvens Fiskeråd
Jonny Lindström	Björksele FVO
Benny Jonsson	Lill-Åmans FVO
Rolf Örnberg	Rökåbygdens FVO
Börje Stenlund	Släppträsk FVO
Elin Nilsson	Norsjö kommun
Jan Asplund	Malå kommun
Ulf Hallin	SCA/ Lycksele
Eva Jörgensson	Sveaskog Naturupplevelser
Torbjörn Åhman	Holmen skog/ Norsjö
Patrik Söderström	Lycksele kommun
Marina Olofsson	Lycksele kommun
Roger Öberg	Lycksele kommun